

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Sirviö, Tomi

Title: Kirja-arvostelu : Bram Stoker (suom Inkeri Koskinen): Draculan vieras ja muita kauhukertomuksia

Year: 2024

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittaja 2024

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Sirviö, T. (2024). Kirja-arvostelu : Bram Stoker (suom Inkeri Koskinen): Draculan vieras ja muita kauhukertomuksia. *Maailmankirjat : käännöskirjallisuuden verkkolehti*.
<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/bram-stoker-draculan-vieras-ja-muita-kauhukertomuksia/>

Bram Stoker (suom Inkeri Koskinen) : Draculan vieras ja muita kauhukertomuksia

[AM/30 ADMIN](#)

TOMI SIRVIÖ

Bram Stoker (1847–1912) tunnetaan etupäässä romaanistaan *Dracula* (1897), mutta hän kirjoitti myös paljon novelleja lehtiin. Rahapulassa hän kokosi novelleistaan monia kokoelmia, joista lopulta julkaistiin vain *Draculan vieras ja muita kertomuksia* hänen kuolemansa jälkeen vuonna 1914. Tammi on nyt julkaissut uusintapainoksen vuoden 2012 suomennoksesta. Teos mainostaa itseään Draculalla, mutta kirjassa on paljon muutakin gotiikan peruskuvastoa kuin vampyyreitä.

Ensilukemalta kreivi esiintyy ”Draculan vieraassa” vain nimenä, novellin loppuun upotetun kirjeen allekirjoittajana. Novellin nimi voi pilata yllätyksen, ja se voi toisaalta antaa lukijalle väärä odotuksia: hän voi ajatella, että kreivin kanssa ollaan suorassa kanssakäymisessä tämän linnassa. Oikeastaan novellin nimi on dramaattisen ironinen: päähenkilö ei tiedä olevansa Draculan vieras, mutta lukija osaa odottaa tuota paljastusta. Loppuratkaistu rakentuu Draculan maineelle. Kyseessä on siis kirjaimellisesti niminovelli.

Matkakertomusmainen novelli oli alunperin luku Stokerin kuuluisimman romaanin käsikirjoituksessa. Siksi se voi tuntua novelliksi jotenkin tehottomalta, mutta toisaalta

loppu voi houkutella lukijan etsimään Draculan metaforia ja kauhistuttavia metonymioita keskempää tekstiä. Voisiko esimerkiksi iso susi, joka suojelee päähenkilöä, olla Draculan komennuksessa – vai onko peto ehkä itse muodonmuutoksen tehnyt Dracula – tai onko myrsky kreivin tekosia? Niminovellissa on onnistunutta luonnon kuvausta, joka tuottaa jännittävää atmosfääriä, joka ei jää pelkäksi tunnelmaksi, kun taas monessa muussa kokoelman tarinassa on alussa historiallista luennointia, joka ei samalla tavalla auta lukijaa pääsemään novellin maailmaan mutta joka luo paikan, jolla on monesti paljon tekemistä loppuhuipennuksen kanssa.

”Draculan vieraassa” on unenomaisuutta, josta esimerkiksi ranskalainen kauhuelokuvaohjaaja Jean Rollin (1938-2010) on voinut ottaa inspiraationsa naisvampyyreitä viliseviin elokuviinsa: ”näin haudan pimeydessä kauniin naisen, jonka posket olivat pyöreät ja huulet punaiset, ja joka näytti nukkuvan kivipaaden päällä” (s. 33). Suomentaja Inkeri Koskinen avaa ansiokkaassa esipuheessaan – joka osoittaa monia kirjan kertomuksia mielenkiintoisemmaksi tekstiksi – ninovellin naisvampyyrin intertekstuaalista suhdetta Joseph Sherida Le Fanun (1814-1873) klassiseen pienoisnovelliin *Carmilla* (1872).

”Tuomarin talossa” on samantapainen eläimen ja henkiolennon yhteys kuin ”Draculan vieraassa”, mutta alleviivatumminkin. Tässäkin kertomuksessa päähenkilö on hirviön vieraana. Edgar Allan Poe -vaikutteisessa novellissa ”Squaw” kissa kostaa pahantekijälleen, joka on tehnyt pahaa myös ihmisille, esimerkiksi intiaaninaiselle, jonka päänahasta tämä on tehnyt lompakon. Myös tässä novellissa voidaan tulkita tapahtuvan niin, että ihmisen henki valtaa eläimen, tätä korostaa novellin nimi. Novellissa esitellään nähtävyyttä, historiallinen kidutuskammio, joka on yhteen taidokkaaseen virkkeeseen ketjuuntuva kidutusvälineiden summa:

”Siellä täällä ympäri kammiota näkyi sekasortoisine asetelminä monenlaisia kidutusvälineitä, joiden näkeminen kuristi sydäntä: piikikkaita tuoleja, jotka aiheuttivat välitöntä ja sietämätöntä kipua; tylsien nuppien peittämiä tuoleja ja penkkejä, joiden aiheuttama tuska oli näennäisesti maltillisempaa, mutta jotka hitaudestaan huolimatta olivat todellisuudessa aivan yhtä tehokkaita; häkkeitä, vöitä, saappaita, hansikkaita ja kauluksia, jotka oli kaikki tehty niin, että ne voi halutessaan puristaa kasaan; rautakoreja, joissa oli mahdollista tarpeen tullen hitaasti musertaa ihmisen pää murskaksi; vartiomiesten koukkuja, joissa oli pitkä kädensija ja kärjessä veitsi, joka

leikkasi vastarintaa kohdatessaan –tämä oli Nürnbergin vanhan poliisilaitoksen erikoisuus – ja monia muita välineitä, joilla ihminen voi vahingoittaa toista” (s. 72). Lainauksen ilmaukset, kuten ”näennäisesti maltillisempaa” ja ”tarpeen tullen” alleviivaavat novellin satiirinomaista lähestymistapaa ihmisen pahuuteen. Ne jopa houkuttelevat, kuin mainoksen tavoin, lukijaa käyttämään välineitä. Myös suomennoksen alkusointuisuus voi tulkita näyttävän väkivallan kauniina: ’musertaa murskaksi’. Toisaalta jo kidutusvälineiden näkeminen kuristaa sydäntä: henkinen ja fyysinen yhdistyvät. Jopa tavalliset esineet, kuten saappaat ja hansikkaat, assosioituvat kidutukseen. Kostava kissakin kokee novellin lopussa karun kohtalon, ehkä se on liian älykäs ollakseen luonnollinen, ehkä siksi päähenkilön on tapettava se – kauhun konventioiden mukaisesti. Novelli sopisi hyvin samaan antologiaan Franz Kafkan (1883-1924) kertomuksen ”Rangaistussiirtolassa” (1914) kanssa.

Monet kokoelman novellit kertovat siitä, miten kosminen kohtalo kostaa makaaberisti väärintekijöille, oli kyseessä sitten kilpakosinta tai murha, kuten novellissa ”Kasvavan kullan salaisuus”, jossa kartanon alle haudatun vaimon hiukset alkavat kasvaa lattian läpi. Novellissa ”Mustalaisennustus” kohtalo ei olekaan niin hirveä miltä ensi alkuun näyttää, ehkä jumalallisia voimia voi joskus huijata. Samoin ”Uni verisistä käsistä” yllättää sillä, että se on todella yllättävä – varsinkin teoksen muiden novellien joukossa. Ennustus kohtaa mahdollisuuden kaksoisolennosta novellissa ”Crookenin hiekkasärkät”.

Kokoelmaa vaivaa paikoin se, että lukija ei voi useinkaan uskoa novellin loppuvan, koska huipennus on niin laimea, että sitä ei oikeastaan ole. Tähän syyllistyy selvimmin ”Rottien hautajaiset”, jossa pitkän takaa-ajon jälkeen roistolle käy juuri niin kuin hän on novellin alussa kertonut nähneensä jollekin toiselle käyneen.

Toisaalta goottilaista kauhua voi kirjoittaa näinkin, ilman tiedon ja ymmärryksen tuolle puolen avaavaa vaikutusta, joka toisaalta on, tai oli, sen mielenkiintoisin rakenteellinen piirre. Niminovelli kykenee kuitenkin tuollaiseen huimaavaan avautumiseen kahden eri henkiolennon yhteyden esiintuomisella: me kuolevaiset olemme pelkkiä pelinappuloita tekstien välisissä leikeissä.

Bram Stoker: *Draculan vieras ja muita kauhukertomuksia* (Dracula's guest and other weird stories). Suom. Inkeri Koskinen. Tammi. 201 s.

Tomi Sirviö on runoilija ja kirjoittamisen väitöstutkija